

Współczesne problemy opieki i wychowania - opis przedmiotu

Informacje ogólne	
Nazwa przedmiotu	Współczesne problemy opieki i wychowania
Kod przedmiotu	05.0-WP-PEDD-WPO-W_pNadGenMIY90
Wydział	Wydział Nauk Społecznych
Kierunek	Pedagogika / Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza i profilaktyka
Profil	ogólnoakademicki
Rodzaj studiów	drugiego stopnia z tyt. magistra
Semestr rozpoczęcia	semestr zimowy 2017/2018

Informacje o przedmiocie	
Semestr	3
Liczba punktów ECTS do zdobycia	6
Typ przedmiotu	obowiązkowy
Język nauczania	polski
Sylabus opracował	- dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ - dr Krzysztof Zajdel

Formy zajęć					
Forma zajęć	Liczba godzin w semestrze (stacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (stacjonarne)	Liczba godzin w semestrze (niestacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (niestacjonarne)	Forma zaliczenia
Wykład	30	2	18	1,2	Egzamin
Ćwiczenia	30	2	18	1,2	Zaliczenie na ocenę

Cel przedmiotu

Poznanie i przeanalizowanie współczesnych teoretycznych, metodycznych i praktycznych problemów opieki i wychowania w Polsce i na Świecie.

Wymagania wstępne

Ogólna wiedza z zakresu opieki i wychowania, metodycznych uwarunkowań organizacji i funkcjonowania form (instytucji) opieki i wychowania, ich systemowego integrowania oraz realnej rzeczywistości opiekuńczo-wychowawczej w Polsce.

Zakres tematyczny

Wykłady

Współczesne problemy opieki i wychowania. Wprowadzenie do problematyki z perspektywy polskiej i światowej. Problemy z systemem opieki i wychowania w Polsce. Problemy opieki i wychowania w tworzących się systemach lokalnych a model placówki opiekuńczo-wychowawczej. Współczesne polskie problemy z realizacją kierunków przemian w opiece i wychowaniu ustalonych w Unii Europejskiej. Współczesne światowe problemy opieki i wychowania na przykładzie raportów UNICEF 2005-2013. 4.1.Standardy opiekuńcze w państwach Unii Europejskiej propozycja 2001 r. Alternatywy opieki instytucjonalne 1999 r. Teoria opieki i wychowania. Związki, zależności, współczesne problemy. Środowisko życia dzieci i ich rodzin – jego modernizacja opiekuńczo-wychowawcza (nadawanie wartości edukacyjnych. Ciągłość i zmiana w procesie opieki i wychowania dziecka koniecznością i warunkiem prawidłowego rozwoju). Innowacje w opiece i wychowaniu (wybrane przykłady, współczesne problemy i tendencje). Problemy z pedagogicznym wspomaganiem rodziny i stanem kultury pedagogicznej społeczeństwa, rolą państwa i organizacji pozarządowych w opiece i wychowaniu. Współczesne problemy z profesjonalizacją warsztatu wychowawcy-opiekuna i wypaleniem zawodowym. Współczesne problemy z samodzielnością w procesie opieki i wychowania. Współczesne problemy z adopcją, jako rodzinną opieką zastępczą. Współczesne problemy rodzinnej pieczy zastępczej. Współczesne problemy instytucjonalnej pieczy zastępczej. Współczesne problemy diagnozy w opiece i wychowaniu. Współczesne problemy metodyk pracy opiekuńczo-wychowawczej. Współczesne problemy z efektywnością opieki i wychowania.

Ćwiczenia

Pojęcie oraz cele opieki i wychowania. Przypomnienie istoty oraz celów opieki i wychowania. Swoistości i zależności tych procesów. Podmiotowość w opiece i wychowaniu. Współczesne tendencje zmian w opiece nad dzieckiem i rodziną w Polsce i Europie. Zasady pomocy, najważniejsze problemy: wspieranie rodziny zagrożonej dysfunkcją, rozwój form opieki dziennej w środowisku, promocja rodzinnych form opieki, zmniejszanie się liczby instytucji zastępujących rodzinę, modyfikacje w instytucjach, krótki pobyt poza rodziną, proces reintegracji, indywidualizacja wszelkich przedsięwzięć, profesjonalizacja w opiece i wychowaniu, planowanie stałości opieki, ewaluacja. Trudności związane z wdrażaniem reformy systemu opieki w Polsce. Pomoc dziecku i rodzinie w środowisku lokalnym. Wsparcie rodziny w zreformowanym systemie opieki, koordynacja działań podmiotów udzielających wsparcia, programy wspierania rodziny w Polsce i w Europie, przykłady dobrej praktyki na świecie: Ośrodki Rodziny, Konferencje Grupy Rodzinnej. Specyficzne problemy organizacji procesu opieki i wychowania w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Trudności i bariery w działalności placówek socjalizacyjnych, interwencyjnych. Rola i pozycja wychowawcy. Modyfikacje i innowacje w opiece instytucjonalnej w Polsce i na świecie. Wspieranie samodzielności życiowej w opiece i wychowaniu. Proces dochodzenia do samodzielności życiowej wychowanków placówek opieki zastępczej. Dynamika rozwoju samodzielności dziecka. Rozwijanie samodzielności dziecka w rodzinie w różnych okresach rozwojowych. Problemy rozwoju samodzielności w opiece zastępczej. Trudności w usamodzielnianiu wychowanków i ich ograniczanie (formy i metody pracy w procesie usamodzielniania, indywidualny program usamodzielnienia, grupy usamodzielnień, mieszkania chronione). Opieka następcza – wsparcie po uzyskaniu pełnoletności i opuszczeniu placówki. Problemy rodzicielstwa adopcyjnego i zastępczego w Polsce i na świecie. Kwalifikowanie i przygotowanie kandydatów do rodzicielstwa adopcyjnego i zastępczego, swoiste trudności w funkcjonowaniu rodzin, adopcje dzieci starszych i ze specjalnymi potrzebami, wsparcie udzielane rodzinom, zapobieganie niepowodzeniom adopcyjnym. Społeczność lokalna. Elementy konstytuujące społeczność lokalną, rola więzi społecznej (w tym więzi sąsiedzkiej),

sposoby i skutki aktywizacji społeczności lokalnej na rzecz efektywności opiekuńczo-wychowawczej. Działalność organizacji pozarządowych, jako przejaw aktywności społeczności lokalnej. Budowanie lokalnego sytemu opieki nad dzieckiem i rodziną – stan aktualny i nowe perspektywy. Sieci wsparcia społecznego. Pojęcia: wsparcie i oparcie w środowisku, typy i cele wsparcia, podmioty oparcia dla dzieci i dorosłych, „spiralą życzliwości” S. Kawuli, znaczenie pierwotnej sieci wsparcia, umiejętności i techniki przydatne w pracy osoby udzielającej wsparcia, grupy wsparcia, jako typowa grupa samopomocowa. Wsparcie rówieśnicze, jako forma samopomocy młodzieży. Istota i rodzaje wsparcia rówieśniczego, ograniczenia i bariery wsparcia rówieśniczego, idea programu „Starszy Brat, Starsza Siostra”. Instytucje publiczne koordynujące opiekę i wychowanie dziecka. Rola Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Ośrodka Adopcyjnego.

Metody kształcenia

Wykłady – wykład konwersatoryjny połączony z prezentacją multimedialną.

Ćwiczenia – praca w grupach, możliwa realizacja projektu opisowo-modyfikującego rzeczywistość opiekuńczo-wychowawczą z zastosowaniem wiedzy ogólnej z zakresu współczesnych problemów opieki i wychowania w Polsce wynikających z porównań z innymi, wybranymi krajami na świecie (forma do wyboru z uwzględnieniem potrzeb studenta: pisemna lub/i z prezentacją medialną i dyskusją przed grupą. Dyskusja, burza mózgów.

Efekty uczenia się i metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się

Opis efektu	Symbole efektów	Metody weryfikacji	Forma zajęć
Ma uporządkowaną i pogłębioną wiedzę z pedagogiki opiekuńczej oraz pedagogiki ogólnej, obejmującą terminologię, teorię i metodykę	K_W05	- Bieżące wypowiedzi na zajęciach - Odpowiedzi na kolokwiah: połówkowym i końcowym z ćwiczeń - Odpowiedzi w teście egzaminacyjnym na adekwatne pytania	- Wykład - Ćwiczenia
Potrafi zaproponować oryginalne rozwiązania złożonych problemów opiekuńczo-wychowawczych i prognozować przebieg ich rozwiązywania oraz przewidywać skutki planowanych działań w określonych obszarach praktycznych	K_U09	- Wypowiedzi ustne i pisemne udzielane na ćwiczeniach - Odpowiedzi w teście egzaminacyjnym na adekwatne pytania	- Wykład - Ćwiczenia
Ma uporządkowaną wiedzę o strukturze i funkcjach systemu oświatowo-wychowawczego oraz pomocy społecznej w zakresie placówek opiekuńczo-wychowawczych, zna wybrane adekwatne do polskich systemy innych krajów	K_W14	- Bieżące wypowiedzi na zajęciach - Odpowiedzi na kolokwiah: połówkowym i końcowym z ćwiczeń. - Odpowiedzi w teście egzaminacyjnym na adekwatne pytania	- Wykład - Ćwiczenia
Posiada pogłębione umiejętności prezentowania własnych pomysłów, wątpliwości i sugestii, popierania ich rozbudowaną argumentacją w kontekście wybranych perspektyw teoretycznych z zakresu pracy opiekuńczo-wychowawczej, poglądów różnych autorów, kierując się przy tym zasadami etycznymi	K_U05	- Wypowiedzi ustne i pisemne udzielane na ćwiczeniach - Odpowiedzi w teście egzaminacyjnym na adekwatne pytania	- Wykład - Ćwiczenia
Ma pogłębioną świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności z obszaru opiekuńczo-wychowawczego oraz rozumie potrzebę ciągłego rozwoju osobistego i zawodowego	K_K01	- Wypowiedzi ustne i pisemne udzielane na ćwiczeniach - Odpowiedzi w teście egzaminacyjnym na adekwatne pytania	- Wykład - Ćwiczenia
Potrafi wykorzystywać i integrować wiedzę teoretyczną z zakresu pedagogiki oraz powiązanych z nią dyscyplin w celu analizy złożonych problemów wychowawczych i opiekuńczych i pomocowych, a także diagnozowania i projektowania działań praktycznych	K_U02	- Wypowiedzi ustne i pisemne udzielane na ćwiczeniach - Odpowiedzi w teście egzaminacyjnym na adekwatne pytania	- Wykład - Ćwiczenia

Warunki zaliczenia

Wykłady

Zaliczeniem wykładu jest aktywne uczestnictwo w zajęciach oraz egzamin pisemny z treści ćwiczeń i wykładów. Egzamin jest pracą pisemną, z progami punktowymi. Warunkiem oceny pozytywnej jest uzyskanie 60% pozytywnych odpowiedzi.

Ćwiczenia

Zaliczenie ćwiczeń odbywa się na podstawie oceny poziomu aktywnego i merytorycznego uczestnictwa w zajęciach (20% oceny), oceny z kolokwium połówkowego i końcowego (80%). Kolokwia są pracami pisemnymi. Ocenę pozytywną z kolokwii, z progami punktowymi, stanowi 60% pozytywnych odpowiedzi.

Ocena końcowa

Ocena ostateczna jest oceną z egzaminu.

Literatura podstawowa

1. Brągiel J., Badora S., *Formy opieki, wychowania i wsparcia w zreformowanym systemie pomocy społecznej*, Opole 2005.
2. Dąbrowski Z., *Pedagogika opiekuńcza w zarysie*, cz. 1-2, Olsztyn 2006.
3. Gajewska G., *Edukacja środowiskowa w przestrzeni życiowej dzieci i młodzieży*, Toruń 2002.
4. Gajewska G., *Pedagogika opiekuńcza: elementy metodyki*, Zielona Góra 2009.
5. Gajewska G., *Wsparcie dziecka w rozwoju: konteksty opieki i edukacji*, Zielona Góra 2009.
6. Kelm A., *Węzłowe problemy pedagogiki opiekuńczej*, Warszawa 2000.
7. Kozdrowicz E., red., *Adopcyjne rodzicielstwo: dylematy, nadzieje, wyzwania*, Warszawa 2013.
8. Łobocki M., *Teoria wychowania w zarysie*, Kraków 2004.
9. Luberadzka - Gruca J., Spojrzenie na realizację ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. "Problemy Opiekuńczo - Wychowawcze" 2016, nr 7.
10. Stelmaszuk Z.W., red., *Współczesne kierunki w opiece nad dzieckiem*, Warszawa 1999.
11. Stelmaszuk Z.W., red., *Zmiany w systemie opieki nad dziećmi i młodzieżą: perspektywa europejska*, Katowice 2001.
12. Zajdel K., *Znaczenie oceniania w przebiegu życia*, Zielona Góra 2015.
13. Analiza stron internetowych, np.: www.unicef.pl (raporty o opiece na świecie), strony ukazujące innowacje w opiece i wychowaniu na świecie i w środowiskach lokalnych, ekspertyzy Rady Europy dotyczące spraw opieki i wychowania dzieci.
14. Aktualne przepisy prawa regulujące funkcjonowanie systemu opieki i wychowania w Polsce i wybrane w Europie: ustawy, rozporządzenia.

Każdorazowo uaktualniana, ustalana i przekazywana przez prowadzącego zajęcia.

Literatura uzupełniająca

1. Czasopismo: „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” – numery z lat 1998-2017.
2. Badora S., *Dlaczego warto oddać głos przeciw pojęciu sieroctwo*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2014, 2.
3. Fengler J., *Pomaganie męczyc: wypalenie w pracy zawodowej*, Gdańsk 2001.
4. Gajewska G., Teoretyczne podstawy działalności opiekuńczo-wychowawczej, czyli o meandrach naukowych opracowanych w Polsce koncepcji oraz ich umiędzynarodawiania i rozwoju w rozstrzygnięciu odpowiedzi na pytanie: Czy opieka i wsparcie mogą być zadaniem całozyciowym? W: Opieka i wsparcie jako zadanie całozyciowe : Studia z pedagogiki opiekuńczej / pod red. Czesława Kustry, Małgorzaty Fopki-Kowalczyk i Agnieszki Bandury . Toruń 2017
5. Gajewska G., *Transmisja domu w pieczy zastępczej*. "Problemy Opiekuńczo - Wychowawcze" 2016, nr 10.
6. Gajewska G., *Rodzinna opieka zastępcza: z perspektywy województwa lubuskiego*, Zielona Góra 2009.
7. Gajewska G., *Wybrane elementy ogólnej metodyki współpracy wychowawców, pedagogów, opiekunów z rodziną*, [w:] *Współpraca z rodzicami: wskazówki, programy, scenariusze spotkań*, red. G. Gajewska, J. Gajewska, T. I., Zielona Góra 2012.
8. Gajewska G., *Mity na temat rodzin zastępczych*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2008, 8.
9. Gajewska G., Doliński A., *Teoretyczno-metodyczne aspekty warsztatu pracy pedagoga: scenariusze zajęć wychowawczych*, T.I oraz kolejne tomy serii, 2007.
10. Gnitecki J., *Wprowadzenie do pedagogiki ogólnej*, Poznań 2007.
11. Górczowska J., *Współpraca wielodyscyplinarna jako kluczowy element w pracy z dzieckiem i rodziną – model brytyjski*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2013, 6.
12. Kwak A., red., *Z opieki zastępczej w dorosłe życie: założenia a rzeczywistość*, Warszawa 2006.
13. Maciarz A., *Macierzyństwo w kontekście zmian społecznych*, Warszawa 2004.
14. Raclaw-Markowska M., red., *Pomoc dzieciom i rodzinie w środowisku lokalnym: debata o nowym systemie*, Warszawa 2005.
15. Rurka A., *Rola stowarzyszeń i organizacji pozarządowych w realizacji polityki społecznej we Francji*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2009, 10.
16. Śliwerski B., *Pedagogika*, T. I-III, Gdańsk 2006.

Literatura każdorazowo ustalana przez prowadzącego.

Uwagi

Zmodyfikowane przez dr hab. Grażyna Gajewska, prof. UZ (ostatnia modyfikacja: 11-05-2017 15:32)

Wygenerowano automatycznie z systemu SylabUZ